

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NĪLO JĒSKINENA [*NIILO JÄÄSKINEN*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2012. gada 1. martā¹

Lieta C-522/10

Doris Reichel-Albert
pret
Deutsche Rentenversicherung Nordbayern

(Sozialgericht Würzburg (Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums — Sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšana — Regulas (EK) Nr. 987/2009, ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EK) Nr. 883/2004, 44. panta 2. punkts — Tiesību uz vecuma pensiju pārbaude — Bērna audzināšanas periodu ņemšana vērā — Citā dalībvalstī pabeigti periodi — Nosacījumi — Regulas (EK) Nr. 883/2004 5. pants — Faktu pielīdzināšanas princips

I – Ievads

1. *Sozialgericht Würzburg* [Vircburgas Sociālo lietu tiesa] (Vācija) uzdod Tiesai jautājumu par Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regulas (EK) Nr. 987/2009, ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu², 44. panta 2. punkta interpretāciju tiesvedībā starp *D. Reichel-Albert*, Vācijas pilsoni, kuras bērni dzimuši un auguši Beļģijā, un par likumā noteiktās vecuma pensijas apdrošināšanas sistēmu atbildīgo iestādi Vācijā, proti, *Deutsche Rentenversicherung Nordbayern* (turpmāk tekstā – “DRN”).

2. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, precīzāk, ir par nosacījumiem, ar kādiem, aprēķinot nākamo vecuma pensiju, bērnu audzināšanas periodu, kas uzkrāti kādā dalībvalstī, ir jāatzīst citai dalībvalstij, kurā uz vienu no vecākiem vairs neattiecas tiesību normu kolīzijas noteikumi saskaņā ar II sadaļu Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulā (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu³. Šajā ziņā ir norādīts, ka Vācijas tiesiskajā regulējumā ir noteikts, ka, lai šos periodus ieskaitītu, personai audzināšanas laikā vai tieši pirms bērna dzimšanas jābūt bijuši nodarbinātai vai pašnodarbinātai un veikušai obligātās iemaksas.

3. Uzdotie prejudiciālie jautājumi ir ar nebijušu raksturu, jo tie ir pirmie par Regulas Nr. 987/2009, un it īpaši tās 44. panta, interpretāciju. Koordinēšanas pasākumu kopumā, kuru veidoja Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā⁴, un tās Īstenošanas regula Nr. 574/72, ar

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — OV L 284, 1. lpp.

3 — OV L 166, 1. lpp.

4 — OV L 149, 2. lpp.; regulas sākotnējā redakcija ir vairākkārt grozīta.

kuru nosaka īstenošanas kārtību Regulai Nr. 1408/71⁵, nav neviena noteikuma ar šim pantam līdzvērtīgu saturu. Regulas Nr. 987/2009 44. panta rašanās priekšvēsture rāda, ka Savienības likumdevējs to ieviesis, reaģējot uz Tiesas judikatūru spriedumos lietās *Elsen*⁶ un *Kauer*⁷, no kuriem izrietēja nepieciešamība precizēt piemērojamību⁸.

4. Vispirms man jāuzsver, ka attiecībā uz faktiem pamatlietā Tiesa atzīmēja, ka pastāv iesniedzējtiesas norādīto Savienības tiesību normu piemērošanas problēma *ratione temporis*⁹. Principā jautājums ir par to, vai pamatlietai, kā arī attiecīgajiem faktiem jāpiemēro valsts sociālā nodrošinājuma sistēmu pašreizējais koordinēšanas regulējums, kas noteikts Regulā Nr. 883/2004 un Regulā Nr. 987/2009, vai agrākais koordinēšanas regulējums, kas noteikts Regulā Nr. 1408/71 un Regulā Nr. 574/72.

5. Šis pirmais jautājums Tiesai būtu jārisina, izskatot Regulas Nr. 987/2009 44. panta piemērojamību, taču tad tas būtu jāinterpretē tā, lai varētu novērtēt, vai lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minētās valsts tiesību normas ir ar to saderīgas. Tomēr tad vispirms ir jānosaka, vai tieši Vācijas tiesību akti ir tie, kam jāreglamentē *D. Reichel-Albert* situācija saskaņā ar attiecīgajiem tiesību normu kolīzijas noteikumiem, un vai būtiskie nosacījumi, kas minēti Regulas Nr. 987/2009 44. pantā, saistībā ar viņu ir pilnībā izpildīti.

6. Šajos secinājumos tiks izskatīti vairāki pieņēmumi, viens – galvenokārt, citi – pakārtoti, gadījumā, ja Tiesa nevadīsies pēc mana pirmā atbildes ieteikuma.

II – Atbilstošās tiesību normas

A – Savienības tiesības

1) Regula Nr. 883/2004

7. Regulas Nr. 883/2004 mērķis ir koordinēt valsts sociālā nodrošinājuma sistēmas. No 2010. gada 1. maija tā aizstāj Regulu Nr. 1408/71¹⁰, kura ir tikusi vairākas reizes grozīta. Tā cenšas iepriekšējo regulējumu padarīt konkrētāku un skaidrāku, kā arī atspoguļot Tiesas judikatūru šajā jomā¹¹.

8. Minētās regulas 5. pantā, kura nosaukums ir “Vienlīdzīga attieksme pret pabalstiem, ienākumiem, faktiem vai notikumiem”, ir noteikts:

“Ja vien šajā regulā nav noteikts citādi [..]:

[..]

b) ja saskaņā ar kompetentās dalībvalsts tiesību aktiem tiesiskas sekas saistās ar noteiktu faktu vai notikumu gadījumiem, minētā dalībvalsts ņem vērā līdzīgus faktus vai notikumus, kas notikuši jebkurā no dalībvalstīm, tā, it kā tie būtu notikuši tās teritorijā.”

5 — OV L 74, 1. lpp.

6 — 2000. gada 23. novembra spriedums lietā C-135/99 (*Recueil*, I-10409. lpp.).

7 — 2002. gada 7. februāra spriedums lietā C-28/00 (*Recueil*, I-1343. lpp.).

8 — Skat. Regulas Nr. 987/2009 preambulas 14. apsvērumu un 13. apsvērumu Eiropas Parlamenta 2008. gada 9. jūlija nostājā pirmajā lasījumā, lai pieņemtu minēto regulu (P6_TC1-COD(2006)0006), kā arī Jorens, Y., un Van Overmeiren, F., “General Principles of Coordination in Regulation 883/2004”, *European Journal of Social Security*, 11.sēj. (2009), Nr. 1-2, 67. lpp.

9 — Skat. tālāk Tiesas uzdotos jautājumus, uz kuriem tā lūdza rakstisku atbildi tiesas sēdes sagatavošanai.

10 — Pamatregula Nr. 883/2004 stājās spēkā 2004. gada 20. maijā, bet tā ir piemērojama tikai no 2010. gada 1. maija, kad savukārt stājās spēkā īstenošanas regula Nr. 987/2009.

11 — Skat. Regulas Nr. 883/2004 preambulas 3. apsvērumu.

9. Regulas Nr. 883/2004 11. panta 1. un 3. punkts, kuru nosaukums ir “Vispārīgi noteikumi” un kuri iekļauti II sadaļā “Piemērojamo tiesību aktu noteikšana”, ir formulēti šādi:

“1. Personas, uz kurām attiecas šī regula, ir pakļautas tikai vienas dalībvalsts tiesību aktiem. Šos tiesību aktus nosaka saskaņā ar šo sadaļu.

[..]

3. Ievērojot 12. līdz 16. pantu:

a) persona, kas veic darbību nodarbinātas vai pašnodarbinātas personas statusā kādā dalībvalstī, ir pakļauta minētās dalībvalsts tiesību aktiem;

[..]

e) katra persona, uz ko neattiecas a)–d) apakšpunkts, ir pakļauta dzīvesvietas dalībvalsts tiesību aktiem, neierobežojot citus šās regulas noteikumus, kas viņai garantē pabalstus, ko nosaka vienas vai vairāku citu dalībvalstu tiesību akti.”

10. Šīs pašas regulas 87. pantā, kurā iekļauti “Pārejas noteikumi”, ir noteikts:

“1. Nekādas tiesības saskaņā ar šo regulu nav iegūstamas par laika posmu pirms tās piemērošanas dienas.

2. Lai noteiktu pabalstu tiesības, kas iegūtas saskaņā ar šo regulu, ņem vērā visus apdrošināšanas periodus un, attiecīgā gadījumā, visus nodarbinātības, pašnodarbinātības vai dzīvesvietas periodus, kas ir izpildīti saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem pirms šās regulas piemērošanas attiecīgajā dalībvalstī.

3. Ievērojot 1. punktu, tiesības tiek iegūtas saskaņā ar šo regulu arī tad, ja tās saistītas ar notikumu, kas noticis pirms tās piemērošanas dienas attiecīgajā dalībvalstī.

[..]

8. Ja šās regulas rezultātā uz personu attiecas tādas dalībvalsts tiesību akti, kas nav valsts, kura noteikta saskaņā ar Regulas (EEK) Nr. 1408/71 II sadaļu, šos tiesību aktus turpina piemērot, kamēr attiecīgā situācija nemainās, izņemot gadījumu, kad attiecīgā persona pieprasa, lai uz to attiecina tiesību aktus, kas piemērojami saskaņā ar šo regulu. Pieprasījumu trīs mēnešu laikā pēc šās regulas piemērošanas dienas iesniedz tās dalībvalsts kompetentajā iestādē, kuras tiesību akti ir piemērojami saskaņā ar šo regulu, ja attiecīgā persona ir pakļauta šās dalībvalsts tiesību aktiem no šās regulas piemērošanas dienas. Ja pieprasījums ir iesniegts pēc norādītā termiņa, nomaina notiek nākamā mēneša pirmajā dienā. [..]”

2) Regula Nr. 987/2009

11. Regulā Nr. 987/2009 ir noteikta Pamatregulas Nr. 883/2004 īstenošanas kārtība.

12. Regulas Nr. 987/2009 44. pants attiecas uz “Bērna audzināšanas periodu ņemšanu vērā” un tas ir formulēts šādi:

“1. Piemērojot šo pantu, “bērna audzināšanas periods” ir jebkurš periods, kas ir iemaksu periods saskaņā ar dalībvalsts pensiju tiesību aktiem vai kas nodrošina pensijas papildinājumu konkrēti tā iemesla dēļ, ka persona ir audzinājusi bērnu, neatkarīgi no metodes, kāda izmantota šādu periodu aprēķināšanai, un neatkarīgi no tā, vai tie uzkrājas bērna audzināšanas laikā vai tiek atzīti ar atpakaļejošu spēku.

2. Ja saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kas ir kompetenta atbilstīgi pamatregulas II sadaļai, neviens bērna audzināšanas periods netiek ņemts vērā, tās dalībvalsts iestāde, kuras tiesību akti saskaņā ar pamatregulas II sadaļu bija piemērojami attiecīgajai personai sakarā ar tās darbību nodarbinātas vai pašnodarbinātas personas statusā dienā, kad saskaņā ar šiem tiesību aktiem bērna audzināšanas periodu sāka ņemt vērā attiecīgajam bērnam, arī turpmāk ir atbildīga ņemt vērā šo periodu kā bērna audzināšanas periodu saskaņā ar saviem tiesību aktiem tā, it kā šā bērna audzināšana notiktu tās teritorijā. [..]”

13. Regulas Nr. 987/2009 93. pants ar nosaukumu “Pārejas noteikumi” ir izteikts šādi:

“Pamatregulas 87. pants piemērojams situācijās, uz kurām attiecas īstenošanas regula.”

B – Valsts tiesības

14. Vācijas Sociālā nodrošinājuma kodeksa (*Sozialgesetzbuch*, turpmāk tekstā – “*SGB VI*”) IV grāmatas 56. pantā ar nosaukumu “Bērna audzināšanas periodi” ir noteikts:

“1. Bērna audzināšanas periodi ir periodi, kas veltīti bērna audzināšanai pirmo trīs bērna dzīves gadu laikā. Audzināšanas periodu vienam no bērna vecākiem ieskaita (I grāmatas 56. panta 1. punkta pirmā teikuma 3. apakšpunkts un 3. punkta 2. un 3. apakšpunkts), ja

- 1) audzināšanas periods ir attiecināms uz šo vecāku,
- 2) audzināšana ir notikusi Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā vai ir pielīdzināma šādai audzināšanai un
- 3) ieskaitīšana nav izslēgta attiecībā uz šo vecāku.

[..]

3. Audzināšana ir notikusi Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā, ja vecāks, kurš veic audzināšanu, ir tur pastāvīgi dzīvojis kopā ar bērnu. Pielīdzināšana audzināšanai Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā notiek, ja vecāks, kurš veic audzināšanu, pastāvīgi kopā ar bērnu dzīvojis ārvalstīs un viņam ir obligāto iemaksu periodi audzināšanas laikā vai tieši pirms bērna dzimšanas saistībā ar nodarbinātību vai pašnodarbinātību valstī. Ja abi laulātie vai partneri dzīvo ārvalstīs, tas ir spēkā arī tai gadījumā, kad vecāka, kas ir veicis audzināšanu, laulātais vai partneris ir veicis periodiskus obligātos maksājumus vai arī nav tos veicis tikai tā iemesla dēļ, ka viņš bija to personu starpā, uz ko attiecas 5. panta 1. un 4. punkts, vai ka viņš bija atbrīvots no obligātās apdrošināšanas.

[..]

5. Bērna audzināšanas periods sākas pēc tam, kad ir beidzies mēnesis pēc viņa dzimšanas, un beidzas pēc 36 kalendāro mēnešu apritēšanas. [..]”

15. *SGB VI 57.* pants, kas attiecas uz “Atzīstamajiem periodiem”, ir formulēts šādi:

“Periods, kas veltīts bērna audzināšanai līdz viņa 10 gadu vecuma apritēšanai ir vienam no vecākiem atzīstamais periods, ja šī perioda laikā ir izpildīti arī nosacījumi bērna audzināšanas perioda ieskaitīšanai. [...]”

16. *SGB VI 249.* panta 1. punktā, kas attiecas uz “Maksājumu periodiem saistībā ar bērna audzināšanu”, ir noteikts, ka “bērnam, kas dzimis pirms 1992. gada 1. janvāra, audzināšanas periods beidzas pēc 12 kalendārajiem mēnešiem pēc dzimšanas mēneša apritēšanas”.

III – Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

17. *D. Reichel-Albert* bija nodarbināta Vācijā un tur dzīvoja līdz 1980. gada 30. jūnijam. Pēc tam viņa saņēma šīs dalībvalsts sniegtu bezdarbnieces pabalstu, kura izmaksa beidzās 1980. gada 10. oktobrī.

18. No 1980. gada 1. jūlija līdz 1986. gada 30. jūnijam viņa dzīvoja Beļģijā kopā ar savu laulāto, kurš tur strādāja algotu darbu. Laulātajiem bija divi bērni, dzimuši Beļģijā attiecīgi 1981. gada 25. maijā un 1984. gada 29. oktobrī.

19. Sākot no 1984. gada 1. janvāra, viņa brīvprātīgi veica iemaksas likumā noteiktajā Vācijas pensiju apdrošināšanas sistēmā.

20. 1986. gada 1. jūlijā *D. Reichel-Albert*, viņas laulātais un viņu bērni oficiāli savu dzīvesvietu deklarēja Vācijā.

21. Ar 2008. gada 12. augusta un 28. oktobra lēmumiem *DRN* noraidīja *D. Reichel-Albert* prasību atzīt un ieskaitīt bērnu audzināšanai veltītos periodus un “atzīstamos periodus”, kas apritējuši, viņai uzturoties Beļģijā, jo šai laikposmā bērnu audzināšana ir veikta ārzemēs. Tikai periodi, sākot ar 1986. gada 1. jūliju, kas ir datums, kurā šī ģimene bija no jauna oficiāli pierakstīta Vācijā, tika ieskaitīti kā atzīstamie bērnu audzināšanas periodi. 2008. gada 1. decembrī *D. Reichel-Albert* iesniedza sūdzību, kuru *DRN* noraidīja ar 2009. gada 29. janvārī pasludinātu lēmumu.

22. *DRN* lēmumos norādīts, ka viņas uzturēšanās laikā Beļģijā vajadzīgā saikne ar profesionālo dzīvi Vācijā netika nodrošināta nedz ar pašas *D. Reichel-Albert* darba attiecībām, nedz ar viņas laulātā darba attiecībām, jo starp *D. Reichel-Albert* nodarbinātas vai pašnodarbinātas darbības beigām – kam ir pielīdzināts arī bezdarba periods – un bērnu audzināšanas perioda sākumu bija pagājis vairāk nekā pilns mēnesis.

23. Ar savu 2009. gada 13. februāra prasību *D. Reichel-Albert* vērsās *Sozialgericht Würzburg* ar prasību atcelt 2009. gada 29. janvāra lēmumu par viņas sūdzību, lūdzot uzdot *DRN* atzīt periodus no 1981. gada 25. maija līdz 1986. gada 30. jūnijam saistībā ar viņas pirmo bērnu un no 1984. gada 29. oktobra līdz 1986. gada 30. jūnijam saistībā ar otro. Prasības pamatojumam viņa atsauca uz iepriekš minētajiem spriedumiem lietās *Elsen* un *Kauer* un apgalvo, ka tolaik viņa nebija pilnīgi pārcēlusies no Vācijas uz Beļģiju.

24. Lietas dalībnieki nav reaģējuši uz iesniedzējtiesas ierosinājumu vienoties par bērnu audzināšanas periodu ieskaitīšanu par laikposmu no 1984. gada 1. janvāra, kas ir datums, kurā *D. Reichel-Albert* brīvprātīgi veica iemaksas likumā noteiktajā Vācijas vecuma pensiju apdrošināšanas sistēmā.

25. *Sozialgericht Würzburg* nosprieda, ka saskaņā ar *SGB VI* 56. panta 3. punktu un Regulas Nr. 987/2009 44. panta 2. punktu, lasot tos kopā, *D. Reichel-Albert* nav iespējams ieskaitīt strīdīgos bērnu audzināšanas periodus ne Vācijā, ne Beļģijā, ciktāl viņa nebija ne nodarbināta, ne pašnodarbināta persona datumā, kurā minētos periodus varēja sākt atzīt par katru no bērniem, un ka līdz ar to ieinteresētā persona tiktu sodīta par to, ka tā bauda uz LESD 21. panta pamata iegūtās tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties Eiropas Savienības teritorijā. Šajos apstākļos *Sozialgericht Würzburg* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Regulas [Nr. 987/2009] 44. panta 2. punkta noteikums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir pret tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru bērnu audzināšanas periodi, kas uzkrāti citā Eiropas Savienības dalībvalstī, ir atzīstami par uzkrātiem valstī tikai tad, ja vecāka, kas audzina bērnu, un viņa bērna parastā uzturēšanās vieta ir ārvalstīs un šim vecākam ir obligāto iemaksu periodi audzināšanas laikā vai tieši pirms bērna dzimšanas saistībā ar nodarbinātību vai pašnodarbinātību valstī vai – ja laulātie vai dzīvesbiedri kopīgi dzīvo ārvalstīs – šādi obligāto iemaksu periodi ir vecāka, kas audzina bērnu, laulātajam vai dzīvesbiedram, vai ja nav tādu, tad tikai tāpēc, ka viņš bija *SGB VI* 5. panta 1. un 4. punktā minētā persona vai saskaņā ar *SGB VI* 6. pantu bija atbrīvots no obligātās apdrošināšanas (*SGB VI* 56. panta 3. punkta otrais un trešais teikums, 57. pants un 249. pants)?

2) Vai Regulas [Nr. 987/2009] 44. panta 2. punkta noteikums, atkāpjoties no teksta, ir jāinterpretē tādējādi, ka izņēmuma gadījumā, arī neesot darbam vai pašnodarbinātībai, ir jāņem vērā bērnu audzināšanas periodi, ja pretējā gadījumā tie netiek ieskaitīti ne saskaņā ar attiecīgajiem kompetentās dalībvalsts, ne arī citas dalībvalsts, kurā persona bērnu audzināšanas laikā parasti ir uzturējusies, tiesību aktiem?”

26. *Sozialgericht Würzburg* lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesas kancelejā tika reģistrēts 2010. gada 9. novembrī.

27. Tiesai rakstveida apsvērumus iesniedza *D. Reichel-Albert*, prasītāja pamatlietā, *DRN*, atbildētāja pamatlietā, kā arī Vācijas Federatīvā Republika, Austrijas Republika un Eiropas Komisija.

28. Ar 2011. gada 27. oktobrī nosūtītu vēstuli Tiesa uzdeva jautājumu, uz kuru lūdza rakstisku atbildi tiesas sēdes sagatavošanai, un tas formulēts šādi:

“Pamatlietas dalībnieki un citas ieinteresētas personas ir aicinātas iesniegt savus apsvērumus par [Regulas Nr. 987/2009] 44. panta piemērojamību tādai situācijai, kāda ir radusies pamatlietā un ir saistīta ar lūgumu atzīt bērnu audzināšanas periodus, kas ir apritējuši saskaņā ar Regulu Nr. 1408/71.

Šajā ziņā jānorāda, ka Vācijas Federatīvā Republika savu apsvērumu 21. punktā apgalvo, ka Regulas Nr. 883/2004 – kura stājās spēkā tajā pašā datumā, kad Regula Nr. 987/2009, – noteikumi nav piemērojami periodā, kuru *D. Reichel-Albert* veltīja savu bērnu audzināšanai.”

29. *D. Reichel-Albert*, *DRN*, Vācijas valdība un Komisija atbildē uz Tiesas uzdoto jautājumu iesniedza savus apsvērumus.

30. Tiesas sēdē, kas notika 2012. gada 12. janvārī, bija pārstāvēta tikai Vācijas valdība un Komisija.

IV – Analīze

A – Ievada apsvērumi

31. Jānorāda, ka atbilstošie Vācijas tiesību akti paredz divus mehānismus bērnu audzināšanas periodu uzskaitīšanai likumā noteiktajā vecuma pensiju sistēmā:

- pirmais veids nozīmē bērnu audzināšanas periodu (“Kindererziehungszeiten”) kā obligāto iemaksu periodu ieskaitīšanu likumā noteiktajā vecuma pensiju apdrošināšanas sistēmā, kas ļauj aprēķināt minimālo laika posmu iemaksu veikšanai, lai rastos tiesības uz vecuma pensiju;
- otrais veids nozīmē periodus, kas jāieskaita (“Berücksichtigungszeiten”), kas nedod tiesības uz pensiju, bet ietilpst dažu nogaidīšanas periodu aprēķinos un saglabā aizsardzību, kas tiek atzīta attiecībā uz perosnām, kam ir ierobežotas spējas apmierināt savas vajadzības, un pozitīvi ietekmē to periodu vērtību, kuros nav veiktas iemaksas.

32. Vispirms jānorāda, ka, sniedzams atbildes, es nesekošu soli pa solim pieejai, kas būtu secīga, izejot no Tiesai uzdotajiem abiem prejudiciālajiem jautājumiem. Man nūdien šķiet, ka iesniedzējtiesa nav centusies aplūkot Regulas Nr. 987/2009 piemērojamības problēmu, kas, manuprāt, ir būtisks solis, lai mēģinātu atrisināt lietu pēc būtības.

B – Par Regulas Nr. 987/2009 piemērošanu *ratione temporis*

33. Šajā ziņā rodas divi secīgi jautājumi. Pirmkārt, ir jānosaka, vai minētās regulas piemērojamība laikā varētu attiekties uz pamatlietu, un, ja tā, tad, otrkārt, ir jānosprīž, ka tas tā ir, ņemot vērā faktus, kuri var radīt apstrīdētās sociālās priekšrocības, proti, bērnu audzināšanas periodu atzīšanu Regulas Nr. 987/2009 44. panta izpratnē¹².

34. Es uzsveru – Austrijas valdība norādīja, ka abos Tiesai atsūtītajos jautājumos minēts tikai Regulas Nr. 987/2009 44. pants, bet tiesvedība pamatlietā ir sākusies pirms šīs regulas stāšanās spēkā 2010. gada 1. maijā. *D. Reichel-Albert* 2009. gada 13. februārī iesniedza prasību pret *DRN* lēmumiem, visbeidzot par 2009. gada 29. janvāra lēmumu, bet *DRN* noraidīja viņas prasījumus.

35. Vācijas valdība savukārt norādīja, ka Regulas Nr. 883/2004 noteikumi, uz kuriem atsaucas Regulas Nr. 987/2009 44. pants, neattiecas uz periodiem, kurus *D. Reichel-Albert* veltījusi savu bērnu audzināšanai – atgādinot, ka stridīgais periods aptver laikposmu no 1981. līdz 1986. gadam –, jo Pamatregula Nr. 883/2004 kļuva piemērojama tikai 2010. gada 1. maijā, pēc tās īstenošanas regulas stāšanās spēkā.

36. Judikatūrā regulāri atgādināts arī par skaidro nošķirumu starp Tiesas funkcijām un dalībvalstu tiesu, kas tai iesniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, funkcijām. Šis nošķirums aizliedz Tiesai izteikties par to, kā Savienības tiesību normas piemērot konkrētai lietai¹³. Neraugoties uz to, kad atklājas, ka Savienības tiesību norma nav piemērojama pamatlietas faktu laikā, tad nav jāatbild uz jautājumu par šīs normas interpretāciju¹⁴.

12 — Regulas Nr. 987/2009 44. panta 1. punktā ir noteikti šie periodi šī regulējuma izpratnē, un šī definīcija vēl jo vairāk ir noderīga tāpēc, ka dalībvalstis šīs koncepcijas atšķiras.

13 — Skat., piemēram, 1968. gada 19. decembra spriedumu lietā 13/68 *Salgoil* (*Recueil*, 661. lpp.) un 2008. gada 10. jūlija spriedumu lietā C-54/07 *Feryn* (Krājums, I-5187. lpp., 19. punkts un tajā minētā judikatūra).

14 — 1997. gada 17. jūlija spriedums lietā C-97/95 *Pascoal & Filhos* (*Recueil*, I-4209. lpp., 22. un nākamie punkti).

37. Runājot par jauno noteikumu, kas ieviests ar Regulu Nr. 883/2004 un Regulu Nr. 987/2009, tas principā būtu jāpiemēro tieši no 2010. gada 1. maija, atceļot Regulu Nr. 1408/71 un Regulu Nr. 574/72, attiecībā uz nākotni, nevis ar atpakaļejošu spēku. Tas izriet no Regulas Nr. 883/2004 87. panta¹⁵ un Regulas Nr. 987/2009 93. panta, kurā ir atsauce uz pirmo minēto pantu.

38. Lai gan Regula Nr. 883/2004 ir stājusies spēkā, dažas situācijas vēl turpina reglamentēt Regula Nr. 1408/71, ievērojot īpašus pārejas noteikumus, piemēram, Regulas Nr. 883/2004 87. panta 8. punkta noteikumus saistībā ar II sadaļas tiesību normu kolīzijas noteikumiem, un normas Regulas Nr. 987/2009 94. pantā par pensiju un pabalstu izmaksu¹⁶. Šo pārejas noteikumu mērķis ir ļaut zināmā mērā ņemt vērā pagātnes notikumus, kas rada ilgtermiņa sekas, apzinoties, ka tiesībām, kas piesaistītas tādiem maksājumiem kā vecuma pensijas, ir atliekošs raksturs, kas nozīmē, ka vairāki gadi vai pat desmitgades var nošķirt notikumus, kas ir radījuši tiesības, un periodu, kad šīs tiesības var tikt faktiski pārvērstas naudā. Šeit tāpat ir runa par tādām kā “tiesībām gaidīšanas režīmā”, un šis termins ir labi zināms vācu sociālajās tiesībās (“Anwartschaftsrecht”).

39. No Regulas Nr. 883/2004 87. panta 3. punkta izriet – ja notikums, kas pamato sociālos maksājumus, notiek minētā reglamenta piemērošanas laikposmā, tad tiesības gūt labumu no tiem ir attiecināmas arī uz notikumiem, kas norisinājušies pirms tā īstenošanas. Šis princips tāpat attiecināms uz Regulu Nr. 987/2009 atbilstoši tās 93. pantam. Tas izriet arī no pastāvīgās judikatūras, saskaņā ar kuru neatgriezeniskuma princips neliedz jaunu noteikumu piemērot uzreiz arī uz sekām nākotnē, ko rada situācija, kas radusies vēl veco noteikumu sistēmā¹⁷. Konkrēti, tas nozīmētu, ka *D. Reichel-Albert* varētu no 2010. gada 1. maija atsaukties uz Regulas Nr. 987/2009 noteikumiem, lai prasītu vecuma pensijas tiesību aprēķinā ņemt vērā arī periodus, kuros viņa audzinājusi savus bērnus. Ja sekojam šādai loģikai, tad, vērtējot ieinteresētās puses tiesības uz vecuma pensiju nākotnē, nevis Regula Nr. 987/2009 tiktu piemērota ar atpakaļejošu spēku, bet fakti tiktu ņemti vērā, pat ja tie ir notikuši pirms minētās regulas stāšanās spēkā¹⁸.

40. Lai kā arī būtu, es uzskatu, ka, tā kā Regula Nr. 883/2004 un Regula Nr. 987/2009 ir piemērojamas tikai no 2010. gada 1. maija, t.i., datuma, kurš ir ne tikai pēc faktiem, kas rada sociālās priekšrocības, kuru baudīšana tiek lūgta, bet arī pēc tam, kad *D. Reichel-Albert* izlēma celt iebildumus pret viņai nelabvēlīgajiem *DRN* lēmumiem, kā arī pēc tam, kad ieinteresētā puse vērsās iesniedzējtiesā ar prasību pret tiem, minētās regulas tāpat būtu piemērojamas *ratione temporis* attiecībā uz pamatlietu¹⁹.

41. Tā kā nav piemērojama Regula Nr. 987/2009, prejudiciālie jautājumi par tās 44. panta interpretāciju man šķiet hipotētiskas iedabas, jo tie neļaus izšķirt strīdu, kas tiek izskatīts iesniedzējtiesā. Līdz ar to es uzskatu, ka Tiesai nav uz tiem jāatbild.

42. Neraugoties uz to, es tomēr pakārtoti sniegšu dažus atbildes elementus, ja Tiesa nepiekrīstu manai analīzei iepriekšējā punktā un uzskatītu, ka šīs lietas situācijā Regula Nr. 987/2009 ir piemērojama *ratione temporis*.

15 — Regulas Nr. 883/2004 87. panta 1. punktā ir noteikts, ka “nekādas tiesības saskaņā ar šo regulu nav iegūstamas par laika posmu pirms tās piemērošanas dienas”.

16 — Manuprāt, šis noteikums nav atbilstīgs izskatāmajā lietā, kas attiecas nevis uz vecuma pensijas izmaksu, bet tiesību uz pensiju aplēsumu, kas veikts ar *DRN* lēmumiem, kuri, protams, ir potenciāli tiesībkonstitutīvi un ar saistošu spēku apveltīti, kā tika minēts arī debatēs tiesas sēdē, tomēr projicējas nākotnē, proti, spriežot pēc dalībvalsts lietas materiāliem, pēc apmēram 12 gadiem.

17 — Skat. 1986. gada 10. jūlija spriedumu lietā 270/84 *Licata/ESK* (*Recueil*, 2305. lpp., 31. punkts) un 2003. gada 21. janvāra spriedumu lietā C-512/99 Vācija/Komisija (*Recueil*, I-845. lpp., 46. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī ģenerālvokāta Džeikobsa [*Jacobs*] secinājumu iepriekš minētajā lietā *Kauer* 65. un nākamos punktus.

18 — Tas neatbild uz jautājumu, ciktāl Regula Nr. 987/2009 varētu ietekmēt *DRN* lēmumu juridisko spēkā esamību, ja šie lēmumi tika pieņemti krietni pirms regulas stāšanās spēkā.

19 — Neizslēdzu, ka var būt tādi valsts tiesību noteikumi, kas pieļauj citādu pieeju, bet, manuprāt, jautājums par Regulas Nr. 987/2009 piemērojamību *ratione temporis* un tās tiesiskajām sekām laikā pilnībā tiek regulēts šajā regulā iekļautajos pārejas noteikumos.

C – Par iespējamo Regulas Nr. 987/2009 44. panta piemērojamību

1) Interpretācijas galvenie principi

43. Ir labi zināms, ka Regulu Nr. 883/2004 un Nr. 987/2009²⁰ mērķis ir nevis harmonizēt dalībvalstu pieņemtās sociālā nodrošinājuma sistēmas vai panākt konvergenci tajās, bet gan tikai koordinēt tās, atstājot neskartu to kompetenci šai jautājumā saskaņā ar Savienības tiesībām, konkrēti, ar minēto regulu mērķiem un EK līguma noteikumiem par personu brīvu pārvietošanos²¹.

44. Viens no dalībvalstu režīmu koordinācijas sistēmas pamatprincipiem ir piemērojamo tiesību aktu vienīguma princips, kas definēts Regulas Nr. 883/2004 11. panta 1. punktā. Tā mērķis ir izvairīties no problēmām, kas varētu rasties, mijiedarbojoties dalībvalstu likumiem, neatkarīgi no tā, vai kolīzijas būtu pozitīvas, piemēram, kumulējot piemērojamās tiesību aktus kādā konkrētā situācijā²², vai kolīzijas būtu negatīvas, piemēram, piemērojama likuma trūkuma gadījumā.

45. Turklāt viens no kardināliem principiem, pēc kura jāvadās, interpretējot Regulas Nr. 883/2004 un Nr. 987/2009, ir tāds, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru sociālās nodrošināšanas jomā apdrošinātie nevar pieprasīt, lai viņu pārvietošanās uz citu dalībvalsti neietekmētu to maksājumu veidu vai līmeni, uz kuriem tie var būt tiesīgi savā izcelsmes valstī²³. Tas, ka pārvietošanās brīvības izmantošana var nebūt neitrāla šajā jomā, proti, izrādīties vairāk vai mazāk izdevīga vai pat neizdevīgāka, kā nu kurā gadījumā tas būtu, ir tiešas sekas tam, ka ir saglabātas pastāvošās dalībvalstu tiesību aktu atšķirības.

46. Jāpiebilst, ka Regulas Nr. 883/2004 un Nr. 987/2009 nevar interpretēt tā, lai ņemtu vērā hipotētisko rezultātu, kas no tā varētu rasties pamatlietā, piemērojot materiāltiesisku normu, uz kuru atsaucas kolīziju norma, izņemot gadījumu, ja konkrētā ietekmes pārbaude būtu paredzēta vienā vai otrā no šīm regulām, it īpaši, ja kāda norma ļautu ieinteresētajām pusēm izvēlēties, kādas tiesības viņu konkrētajā gadījumā piemērot. Saskaņā ar šīm regulām norādītie piemērojamie tiesību akti var kādam konkrētā gadījumā radīt pozitīvas sekas, bet citiem, kas atrodas citā faktiskā situācijā, tie var radīt negatīvas sekas.

47. Saskaņā ar Tiesas iepriekš izraudzīto pieeju, konkrēti, iepriekš minētajā spriedumā lietā *Kauer*, ir jāievēro šāds domu gājiens, kas noris divos secīgos un atšķirīgos posmos. Pirmais ir to Savienības tiesību normu piemērošana, kuras ir saistītas ar kompetentās dalībvalsts un piemērojamo tiesību aktu noteikšanu, neņemot vērā dažādās dalībvalstīs spēkā esošo atšķirīgo tiesību aktu piemērošanas rezultātus. Otrais analīzes posms ir pārbaudīt, vai maksājuma vai priekšrocības piešķiršanas nosacījumi, piemēram, bērnu audzināšanas perioda atzīšana, ir saderīgi ar Savienības tiesībām, precīzāk, Regulu Nr. 883/2004 un Nr. 987/2009 noteikumiem un/vai pamatbrīvībām. Tikai šajā pēdējā piemērošanas posmā kļūst nozīmīgs Regulas Nr. 883/2004 5. pants, kur ir runāts par vienlīdzīgu attieksmi pret pabalstiem, ienākumiem, faktiem vai notikumiem.

20 — Šie divi teksti viens otru papildina, bet to loģiskā struktūra ir tāda, ka Pamatregulas Nr. 883/2004 izpratnes elementi ir atrodami Īstenošanas regulā Nr. 987/2009, un otrādi.

21 — Skat. pēc analogijas iepriekš minēto spriedumu lietā *Kauer* (26. punkts) attiecībā uz nosacījumiem, kādiem dalībvalstu likumdevēji pakārto konkrēta perioda atzīšanu par apdrošināšanas periodu vārda šaurā izpratnē, kā arī 2011. gada 3. marta spriedumu lietā *C-440/09 Tomaszewska* (Krājums, I-1033. lpp., 26. un 27. punkts) par nosacījumiem, kādiem minētie likumdevēji pakārto nodarbinātības vai apdrošināšanas periodu rašanos.

22 — Dalībvalstu likumu normu kumulatīvs paralēls piemērojums vienam un tam pašam sociālajam pakalpojumam nav iespējams, lai nepieļautu no tā izrietošus sarežģījumus (1986. gada 12. jūnija spriedums lietā 302/84 *Ten Holder, Recueil*, 1821. lpp., 21. punkts), bet sociāli apdrošinātais var kumulēt dažāda rakstura pakalpojumus, piemēram, vecuma pensiju un ģimenes pabalstus, kuriem būtu piemērojamas atšķirīgas tiesību normas (2008. gada 20. maija spriedums lietā C-352/06 *Bosmann*, Krājums, I-3827. lpp., 31. punkts).

23 — Skat. it īpaši 2006. gada 9. marta spriedumu lietā C-493/04 *Piatkowski* (Krājums, I-2369. lpp., 34. punkts), 2010. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-345/09 *van Delft* u.c. (Krājums, I-9879. lpp., 100. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī manu secinājumu šajā pēdējā lietā 72. punktu.

48. No tā izriet, ka šajā lietā jautājums, vai Vācijas tiesību akti būtībā atbilst vai neatbilst Savienības tiesībām un, konkrēti, attiecīgajām regulām, ir jāizskata tikai vēlāk, t.i., pēc izteikšanās par piemērojamajām tiesību normām.

2) Kompetentās dalībvalsts un piemērojamo tiesību aktu noteikšana

49. Vispirms jānorāda, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu trūkst skaidrības, precīzāk – konsekvences, īpaši kad otrā jautājuma saturs ir salīdzināts ar pamatojuma elementiem. Iesniedzējtiesa precīzi nenorāda, vai, pēc tās domām, būtu piemērojami Beļģijas vai Vācijas tiesību akti, jo vispirms tā konstatē, ka Beļģijas tiesību akti būtu piemērojami saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 II sadaļu, savukārt pēc tam savu otro prejudiciālo jautājumu tā balsta uz pieņēmumu, saskaņā ar kuru atbilstoši šiem pašiem noteikumiem Beļģijas Karaliste neesot kompetentā dalībvalsts.

50. Katrā ziņā ir tikai šīs divas piemērojamo tiesību aktu iespējas, tās ir alternatīvas iespējas saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 11. panta 1. punktā pausto vienu piemērojamo tiesību aktu principu.

51. Regulas Nr. 987/2009 44. panta 2. punktā, kura interpretācija ir lūgta šajā lietā, attiecībā uz bērnu audzināšanas periodu ieskaitīšanu tiek norādīts uz “tās dalībvalsts tiesību aktiem, kas ir kompetenta atbilstīgi pamatregulas II sadaļai”, proti, Regulas Nr. 883/2004 11. un nākamajiem pantiem. Šī panta norāde uz Regulā Nr. 883/2004 esošajiem tiesību normu kolīzijas noteikumiem liek šajā gadījumā vispirms noteikt, kurš no tiem Beļģijas vai Vācijas tiesību aktos regulē *D. Reichel-Albert* Beļģijā uzkrāto bērnu audzināšanas periodu ieskaitīšanu, ja viņa tur nekad nav strādājusi un darbu Vācijā pārtraukusi pirms vairākiem mēnešiem²⁴.

52. Atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punkta a) apakšpunktam, kurā paredzēts, ka nestrādājoša persona ir pakļauta dzīvesvietas valsts tiesību aktiem, ar nosacījumu, ka šīs regulas noteikumi ir labvēlīgāki ieinteresētajai personai, es uzskatu, ka, piemērojot minēto regulu, *D. Reichel-Albert* situācija ir jāregulē Beļģijas tiesību aktiem tādu iemeslu dēļ, ko izklāstīšu tālāk.

53. Tomēr atgādināšu, ka Regulas Nr. 883/2004 87. panta 8. punktā, kurš plašākā nozīmē piemērojams situācijām, uz kurām attiecas Regula Nr. 987/2009²⁵, ir īpaši pārejas noteikumi attiecībā uz pirmās minētās regulas II sadaļas tiesību normu kolīzijas noteikumiem. Šajā pantā paredzēts pārejas periods, kurā uz ikvienu personu, uz kuru attiecas tādas dalībvalsts tiesību akti, kas nav valsts, kura noteikta saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 II sadaļu, šos tiesību aktus turpina piemērot, kamēr attiecīgā situācija nemainās. Šī situācija principā attiecas uz *D. Reichel-Albert*, jo viņa tās dalībvalsts kompetentajā iestādē, kuras tiesību akti ir piemērojami saskaņā ar Regulu Nr. 883/2004, paredzētajā trīs mēnešu termiņā, sākot no 2010. gada 1. maija, nav iesniegusi lūgumu piešķirt atkāpi. Manuprāt, viņas situācijai tātad ir piemērojami attiecīgās dalībvalsts, kura noteikta, piemērojot Regulas Nr. 1408/71 II sadaļu, likumi.

54. Tomēr man šķiet, ka jaunajā pamatregulā izklāstīto tiesību normu kolīzijas noteikumu piemērošana novestu pie to pašu tiesību aktu noteikšanas, proti, tās valsts tiesību aktu, kurā persona, kas pārtraukusi savu darbību, dzīvoja strīdīgo faktu laikā, jo, manuprāt, abiem attiecīgajiem noteikumiem, respektīvi, Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta f) apakšpunktam²⁶ un Regulas Nr. 883/2004 11. panta 3. punkta e) apakšpunktam, ir būtībā līdzvērtīgs saturs.

24 — Regulas Nr. 987/2009 44. panta 3. punkts, kurā paredzēts, ka šī panta 2. punktu nepiemēro, ja uz attiecīgo personu ir attiecināmi vai kļūs attiecināmi citas dalībvalsts tiesību akti sakarā ar darbību, ko tā veic nodarbinātas vai pašnodarbinātas personas statusā, šajā pamatlietā nav atbilstīgs.

25 — Saskaņā ar Regulas Nr. 987/2009 93. pantu.

26 — Šajā noteikumā ir noteikts, ka “tāda persona, uz kuru vairs neattiecas kādas dalībvalsts tiesību akti, ja uz viņu neklūst piemērojami citas dalībvalsts tiesību akti saskaņā ar kādu no iepriekšējos apakšpunktos izklāstītajiem noteikumiem vai saskaņā ar kādu no izņēmumiem vai īpašajiem noteikumiem, kas izklāstīti 14. līdz 17. pantā, ir pakļauta tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā tā dzīvo, saskaņā vienīgi ar šo tiesību aktu noteikumiem”.

55. Protams, ir iespējams jautāt, vai laika apsvērumu dēļ šajā lietā ir piemērojams Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta f) apakšpunkts. Minētais f) apakšpunkts tika pievienots tikai 1991. gadā²⁷, savukārt attiecīgie bērnu audzināšanas periodi beidzās iepriekš, proti, 1986. gada 30. jūnijā, kad *D. Reichel-Albert* un viņas ģimene atgriezās Vācijā. Iepriekš minētā sprieduma lietā *Kauer* 31. punkts, lasot to kopā ar ģenerālvokāta Džeikobsa [*Jacobs*] nostāju šajā lietā²⁸, varētu likt domāt, ka ir jāpiemēro Regulas Nr. 1408/71 redakcija, kura bija spēkā attiecīgo bērnu audzināšanas brīdī.

56. Tomēr es uzskatu, ka ar formulējumu “pat pieņemot, ka ir jāņem vērā 13. panta 2. punkta f) apakšpunkts, kurš Regulā Nr. 1408/71 ieviests ar Regulu Nr. 2195/91, t.i., vairākus gadus pēc *L. Kauer* bērnu audzināšanas periodu uzkrāšanas Beļģijā”, atgādinot, ka viņi bija dzimuši starp 1966. un 1969. gadu, Tiesa ir uzsvērusi nozīmīgo laika nobīdi par apmēram 20 gadiem, kas minētajā lietā bija starp attiecīgo laikposmu un jauno tiesību normu kolīzijas noteikumu ieviešanu. Savukārt šajā lietā, tāpat kā iepriekš minētajā lietā *Elsen*, bērnu dzimšanas datumi, kas bija 1981. un 1984. gadā, ir tuvāki Regulas Nr. 1408/71 pārskatīšanai. Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Elsen* Tiesa formāli neizslēdza iespēju, ka Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta f) apakšpunkts ir atbilstīgs, bet uzsvēra to, ka uz ieinteresēto personu joprojām attiecas nodarbinātības valsts tiesību akti, lai pamatotu šī īpašā noteikuma noraidīšanu, kā tā, manuprāt, darīja arī iepriekš minētajā spriedumā lietā *Kauer*. Atgādināšu, ka būtībā minētajā f) apakšpunktā paustais tiesību normu kolīzijas noteikums ir pakārtots, ciktāl tas jāpiemēro, lai noteiktu dzīvesvietas valsts tiesību aktus tikai tad, ja nevieni citi tiesību akti nav piemērojami, arī ne nodarbinātības valsts tiesību akti, kas ir pamatprincips. Lai izvairītos no tiesiskā vakuuma, kas ir saistīts ar negatīvu tiesību kolīziju, kuras dēļ tiek liegta aizsardzība sociālā nodrošinājuma jomā, mērķis ir nodrošināt, lai uz apdrošināto personu, kas ir izmantojusi savas tiesības brīvi pārvietoties Savienībā, attiektos kādas dalībvalsts sistēma, ja uz to neattiecas cita²⁹.

57. Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta f) apakšpunkts šī panta 1991. gada redakcijā, manuprāt, *ratione temporis* var būt piemērojams *D. Reichel-Albert* situācijai, ja ir izpildīti tajā noteiktie pamatnosacījumi. Manuprāt, saskaņā ar šo noteikumu *D. Reichel-Albert* ir “tāda persona, uz kuru vairs [neattiecas] kādas dalībvalsts tiesību akti, [un] uz viņu nekļūst piemērojami citas dalībvalsts tiesību akti saskaņā ar kādu no [minētā 13. panta] iepriekšējos apakšpunktos izklāstītajiem noteikumiem vai saskaņā ar kādu no izņēmumiem vai īpašajiem noteikumiem, kas izklāstīti [Regulas Nr. 1408/71] 14. līdz 17. pantā”, pretēji tam, kā bija iepriekš minētajā lietā *Elsen* un – ne tik skaidri – iepriekš minētajā lietā *Kauer*.

58. Divās iepriekš minētajās lietās ieinteresēto personu situācijā vēl bija piemērojami to valstu tiesību akti, kurās tās strādāja bērnu dzimšanas, kam sekoja audzināšana, laikā. Runājot par *U. Elsen*, Vācijas tiesību akti joprojām bija piemērojami kā nodarbinātības valsts tiesību akti, lai gan viņa trīs gadus pirms bērna dzimšanas bija mainījusi dzīvesvietu uz Franciju, tā kā viņa turpināja profesionālo darbību Vācijā kā pārrobežu darba ņēmēja. Runājot par *L. Kauer*, viņa bija beigusī strādāt Austrijā labu laiku pirms viņas trīs bērnu dzimšanas, taču viņa joprojām bija pakļauta minētās dalībvalsts tiesību aktiem³⁰ periodos, kad viņa neveica nekādu profesionālo darbību, lai varētu audzināt savus trīs bērnus, jo viņa pārcēlās uz dzīvi Beļģijā tikai pēc pēdējā bērna dzimšanas. Tiesa norādīja uz “ciešu” saistību iepriekš minētajā spriedumā lietā *Elsen* (26. punkts) un vienkārši “pietiekamu” saistību iepriekš minētajā spriedumā lietā *Kauer* (32. punkts) starp attiecīgajiem audzināšanas periodiem un sakarā ar profesionālās darbības veikšanu uzkrātajiem apdrošināšanas periodiem dalībvalstī, kurā vecuma pensijas piemaksa tiek prasīta.

27 — Pamatojoties uz Padomes 1991. gada 25. jūnija Regulu Nr. 2195/91, ar ko groza Regulu Nr. 1408/71 un Regulu Nr. 574/72 (OV L 206, 2. lpp.).

28 — Skat. 49. punktu secinājumos iepriekš minētajā lietā *Kauer*.

29 — Skat. 2005. gada 7. jūlija spriedumu lietā C-227/03 *van Pommeren-Bourgondiën* (Krājums, I-6101. lpp., 34. un 35. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

30 — Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Kauer* šajā ziņā norādīts uz iepriekš minēto spriedumu lietā *Ten Holder* (14. punkts) un 1992. gada 10. marta spriedumu lietā C-215/90 *Twomey* (*Recueil*, I-1823. lpp., 10. punkts).

59. Savukārt, kas attiecas uz *D. Reichel-Albert*, manuprāt, nav pietiekamas saistības starp, no vienas puses, Vācijā uzkrātajiem apdrošināšanas periodiem līdz darba zaudēšanai 1980. gada 30. jūnijā, precizējot, ka viņa saņēma šis valsts maksāto bezdarbnieka pabalstu līdz 1980. gada oktobrim, un, no otras puses, periodiem, kuros tā audzināja savus bērnus, kas dzimuši 1981. gada 25. maijā un 1984. gada 29. oktobrī, zinot, ka viņa un viņas vīrs kopš 1980. gada 1. jūlija uzturējās Beļģijā, kur arī dzimuši abi bērni un vīrs veicis iemaksas kā nodarbināta persona³¹. Tā kā, manuprāt, brīdī, kad viņa uzņēmās bērnu audzināšanu, viņai vairs nebija piemērojami dalībvalsts, kurā viņa agrāk bija veikusi profesionālo darbību, proti, Vācijas Federatīvās Republikas, tiesību akti, tad tās dalībvalsts, uz kuru viņa bija pārcēlusis savu dzīvesvietu, proti, Beļģijas Karalisti, tiesību aktiem bija jāpārņem stridīgo vecuma pensijas piemaksu iespējamās piešķiršanas regulēšana.

60. Precizēšu, ka, manuprāt, attiecībā uz tiesību normu kolīzijas noteikumiem nav svarīgi, ka *D. Reichel-Albert*, sākot no 1984. gada 1. janvāra, proti, pirms otrā bērna dzimšanas, Vācijā ir veikusi brīvprātīgās iemaksas. Tā kā sociālais nodrošinājums nav joma, kurā attiecīgās personas var izvēlēties brīvu tiesību īstenošanu, un viņas nevar izvēlēties, kuras valsts tiesiskā sistēma uz tām attieksies, tad iniciatīvas izrādīšana no to puses nevar ietekmēt šajā ziņā piemērojamo tiesību aktu izvēli³², ja vien šāda iespēja izņēmuma kārtā nav paredzēta regulā³³.

61. Līdz ar to es uzskatu, ka pamatlīetas apstākļos saskaņā ar Regulas Nr. 987/2009 44. panta 2. punktu *in limine* Beļģijas Karaliste ir “dalībvalsts [..], kas ir kompetenta atbilstīgi pamatregulas II sadaļai”.

3) Pienākumi, kas var izrietēt no Regulas Nr. 987/2009 44. panta

62. Pieņemot, ka Tiesa uzskatīs, ka Regulas Nr. 883/2004 un 987/2009 ir piemērotas šīs lietas izskatīšanai – kā es to neuzskatu –, tad tomēr ir jānoskaidro, kāda konkrēta ietekme ir Regulas Nr. 987/2009 44. panta 2. punkta noteikumiem attiecībā uz kādas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma iestādes, kas atrodas tādā situācijā, ar kādu saskārusies *DNR*, lēmumiem. Atgādināšu, ka šī ir pirmā reize, kad Tiesai ir jāinterpretē minētie noteikumi, kas nav viegli, ņemot vērā to samērā sarežģīto formulējumu.

63. Regulas Nr. 987/2009 44. panta 2. punktā, manuprāt, patiesībā ir nevis formulēti tiesību normu kolīzijas noteikumi, jo šajā ziņā tas norāda uz šāda veida regulējumu Regulas Nr. 883/2004 II sadaļā, bet drīzāk materiālās normas, kuru mērķis, kā norādīts šī panta nosaukumā, ir veicināt “bērna audzināšanas periodu ņemšanu vērā”. Šis formulējums tika iekļauts jaunajos valstu sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanas noteikumos, lai ievērotu Tiesas judikatūru, kas galvenokārt izriet no iepriekš minētajiem spriedumiem lietās *Elsen* un *Kauer*. Minētā 44. panta mērķis ir piešķirt tai dalībvalstij kompetenci – gan tikai pakārtotu –, kurai saskaņā ar vispārīgajiem noteikumiem nav kompetences, lai varētu atzīt bērnu audzināšanas periodus, ja vien ir izpildīti minētā panta nosacījumi.

64. Norādišu, ka tās pirmajā redakcijā aplūkojamā norma bija izteikta šādi³⁴: “Neskarot dalībvalsts kompetenci, kas noteikta saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 II sadaļas noteikumiem, tās dalībvalsts iestādei, kurā pabalsta saņēmējs dzīvojis visilgāk 12 mēnešus pēc bērna dzimšanas, ir jāņem vērā bērna audzināšanas periodi citā dalībvalstī, ciktāl citas dalībvalsts tiesību akti nav piemērojami minētajai

31 — Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, šī iemesla dēļ *DRN* uzskatīja, ka attiecībā uz veselības apdrošināšanu ir saikne ar Beļģijas Karalisti, nevis Vācijas Federatīvo Republiku.

32 — Piemērojamo tiesību aktu izvēle ir izslēgta, jo Regulas Nr. 883/2004 II sadaļas noteikumos ir paredzēta pilnīga un vienveidīga tiesību kolīzijas sistēma (saistībā ar Regulu Nr. 1408/71 skat. 1991. gada 4. oktobra spriedumu lietā C-196/90 *De Paep, Recueil*, I-4815. lpp., 18. punkts). No tā arī izriet, ka dalībvalstīm nav iespējas noteikt, kādā mērā ir piemērojama to pašu vai citas dalībvalsts tiesību akti (1982. gada 23. septembra spriedums lietā 276/81 *Kuijpers, Recueil*, 3027. lpp., 14. punkts).

33 — Skat., piemēram, Regulas Nr. 883/2004 14. panta 2. punktu.

34 — 44. pants Priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar kuru nosaka īstenošanas kārtību Regulai Nr. 883/2004 (COM(2006) 16, galīgā redakcija).

personai sakarā ar šīs personas nodarbinātību vai pašnodarbinātību.” Tādējādi šajā normas redakcijā bija paredzēts pienākums atzīt bērna audzināšanas periodus, kas galvenokārt piekrīt nodarbinātības valsts iestādei, un pakārtoti – dzīvesvietas valsts iestādei, ja vien attiecīgā persona šajā pēdējā minētajā valstī dzīvojusi minimālo noteikto laiku.

65. Pašreizējā redakcijā Regulas Nr. 987/2009 44. panta 2. punkta īstenošana, pirmkārt, paredz, ka bērnu audzināšanas periodi netiek atzīti, piemērojot tās dalībvalsts tiesību aktus, kurai ir kompetence saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 II sadaļu. Tikai pieņemot, ka šiem periodiem saskaņā ar parasti piemērojamiem tiesību aktiem nav šādu tiesisku seku, citas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma iestāde³⁵ var būt spiesta šos periodus atzīt.

66. Šajā lietā, manuprāt, tieši Beļģijas valsts tiesību akti ir jāpiemēro *D. Reichel-Albert* iesniegtajam lūgumam piešķirt vecuma pensijas piemaksu. No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem skaidri neizriet, ka Beļģijas tiesību akti nepiešķir minēto priekšrocību tādā situācijā, kādā ir *D. Reichel-Albert*. Vācijas un Austrijas valdības, kā arī Komisija uzskata, ka Beļģijas tiesību aktos pastāv iespēja gūt labumu no bērnu audzināšanai veltītajiem periodiem, abām valdībām atsaucoties uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

67. Iesniedzējtiesa norāda, ka “Beļģijas tiesību aktos ir paredzēta bērnu audzināšanas periodu atzīšana tādējādi, ka iespēja, ka Vācijā atzīst bērnu audzināšanas periodus un vērā ņemamos periodus, nevar rasties no tā, ka cita dalībvalsts neatzīst šos periodus”. Tā piebilst, ka “šajā ziņā ir jāuzzina nevis tas, vai bērnu audzināšanas periodi tiešām tiks ieskaitīti, svarīgi ir vienīgi tas, ka dalībvalsts tiesību akti principā paredz ņemt vērā bērnu audzināšanas periodus, novērtējot ieinteresētās personas situāciju saistībā ar pensijas tiesībām”. Es pievienojos šim pēdējam vērtējumam, saskaņā ar kuru ir pietiekami, ka atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 II sadaļai kompetentā dalībvalsts, proti, šajā lietā – Beļģijas Karaliste, piedāvā iespēju ņemt vērā šos periodus. Nav nozīmes tam, ka *in concreto* ieinteresētā persona personīgās situācijas dēļ nebauda šīs priekšrocības.

68. Otrkārt, Regulas Nr. 987/2009 44. pantā turklāt ir noteikts, ka citas dalībvalsts – šajā gadījumā, iespējams, Vācijas – tiesību akti ir jāpiemēro saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 II sadaļu attiecībā uz ieinteresēto personu tādēļ, ka viņa ir bijusi darba ņēmēja vai pašnodarbināta persona tajā brīdī, kad – saskaņā ar šiem tiesību aktiem – attiecībā uz konkrēto bērnu sāka ņemt vērā bērna audzināšanas periodu.

69. Pamatlietā strīdīgā perioda laikā *D. Reichel-Albert* vairs nebija nodarbināta vai pašnodarbināta persona saistībā ar Vācijas teritoriju ar tādiem nosacījumiem, kas minēti Regulas Nr. 987/2009 44. panta 2. punktā. Šajā ziņā ieinteresētās personas situācija ļoti atšķiras no tās, kāda bija pamatā lietai, kurā tika pieņemts iepriekš minētais spriedums lietā *Elsen*, kurā māte pirms bērna, ko viņa audzināja, dzimšanas bija nodarbināta kā pārrobežu darba ņēmēja tās dalībvalsts teritorijā, kurā tā pieprasīja sociālās priekšrocības, kas pienākas par audzināšanas periodu.

70. Tikai tad, ja ir izpildīti abi iepriekš minētie kritēriji, tās dalībvalsts, kuras tiesību akti bija piemērojami kā attiecīgās personas profesionālās darbības veikšanas vietas atbilstošās tiesības, iestādei saskaņā ar saviem tiesību aktiem ir pienākums atzīt bērnu audzināšanas periodus, kas veikti citas dalībvalsts teritorijā, tāpat kā tad, ja bērns būtu audzināts tās teritorijā.

35 — Minētās regulas preambulas 10. apsvērumā precizēts, ka “kompetent[ā] iestād[e] [ir] iestād[e], kuras tiesību akti ir piemērojami vai kurai ir pienākums izmaksāt konkrētus pabalstus”.

71. Līdz ar to es uzskatu, ka Regulas Nr. 987/2009 44. panta 2. punkts nav piemērojams pamatlietā ne tikai *ratione temporis*, bet arī – kā to uzsvērusi Vācijas valdība un Komisija –, ņemot vērā to, ka *D. Reichel-Albert* personīgā situācija neatbilst nosacījumiem, ko prasa šī norma. Regulas Nr. 987/2009 44. pants tāpat nevar būt pamats tam, ka *DRN* nāktos – saskaņā ar Vācijas tiesību aktiem saistībā ar minēto pantu – atzīt *D. Reichel-Albert* Beļģijas teritorijā veiktos audzināšanas periodus tādējādi, it kā tie būtu veikti Vācijas teritorijā.

72. Komisija no Regulas Nr. 987/2009 44. panta nepiemērošanas secināja, ka atbilde uz prejudiciālajiem jautājumiem būtu jāsniedz, nevis saistībā ar minēto regulu, bet gan balstoties uz primārajām tiesībām, konkrētāk, uz LESD 21. un 45. pantu. Es tam nepiekrītu.

D – *Par valsts tiesību normu, par kurām uzdoti prejudiciālie jautājumi, saderību ar Savienības tiesībām*

73. Ja, pretēji manām domām, Tiesa uzskatītu, ka Vācijas tiesību normām ir jāregulē sociālās priekšrocības, par kurām ir pamatliesa, nosakot nodarbinātības valsts tiesību aktu piemērošanas paildzinājumu, piemērojot kopā Regulas Nr. 883/2004 II sadaļu un Regulas Nr. 987/2009 44. pantu, vai pēc analogijas ar iepriekš minētajiem spriedumiem lietās *Elsen* un *Kauer*, tad nāktos izskatīt Savienības tiesību prasību saderību ar dalībvalsts tiesību aktu noteikumiem, piemēram, *SGB VI*, kas minēti prejudiciālajos jautājumos.

74. Šie divi gadījumi ir jāizskata atsevišķi atkarībā no tā, kādam viedoklim Tiesa piesliesies saistībā ar iepriekš izskatītajiem punktiem.

75. No vienas puses, gadījumā, ja Tiesa uzskatīs, ka Regulas Nr. 987/2009 44. pants ir piemērojams šajā lietā, man – tāpat kā Komisijai – šķiet, ka Regulas Nr. 883/2004 5. pantā ir noteikts, ka Vācijas Federatīvajai Republikai ir jāatzīst bērnu audzināšanas periodi, kurus attiecīgā persona veikusi citā dalībvalstī, tāpat kā iemaksas, ko tā veikusi citas dalībvalsts sociāla nodrošinājuma sistēmā, tādā pašā mērā kā tad, ja šie fakti vai notikumi būtu notikuši Vācijā, proti, tiem piešķirot tieši tādas pašas tiesiskas sekas. Vācijas valdība nav apstrīdējusi, ka citā dalībvalstī veiktie bērnu audzināšanas periodi netiktu atzīti saistībā ar vecuma pensiju vienādā mērā attiecībā uz Vācijā audzinātajiem bērniem, kā attiecībā uz situāciju, kādā ir *D. Reichel-Albert*. Tāpat tas ir attiecībā uz ieinteresētās personas laulātā veiktajām iemaksām Beļģijas vecuma pensiju apdrošināšanas sistēmā.

76. Precizēšu, ka, tā kā Regulas Nr. 883/2004 5. pants ir vispārējā vienlīdzīgas attieksmes principa kodifikācija, kuram nav nekādas ietekmes uz kompetentās dalībvalsts vai piemērojamā tiesību akta noteikšanu³⁶, nav vajadzības pārbaudīt Vācijas tiesību normu iespējamo nesaderību ar LESD 21. un 45. panta noteikumiem³⁷.

77. No otras puses, gadījumā, ja Tiesa vadītos pēc mana ieteikuma atzīt, ka Regulas Nr. 987/2009 44. pants nav atbilstīgs šajā lietā, tad judikatūras, kas izstrādāta, interpretējot Regulu Nr. 1408/71, piemērošana novestu pie tāda paša rezultāta. Tiesa ir izklāstījusi citā dalībvalstī radušos faktu pielīdzināšanas principu, kurš pēc būtības ir līdzvērtīgs tam, kurš tagad skaidri pausts Regulas Nr. 883/2004 5. pantā³⁸.

36 — Skat. Regulas Nr. 883/2004 preambulas 11. apsvērumu.

37 — Saistībā ar minētā 5. panta ieviešanu, tiklīdz ir piemērojamas Regulas Nr. 883/2004 normas, vairs nav vajadzības piesaukt – kā bieži bija saistībā ar judikatūru sociālā nodrošinājuma jomā – diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma principu. Skat. Dern, S. komentāru, Schreiber, F. u.c. izdevumā *Verordnung (EG) Nr. 883/2004 - Verordnung zur Koordinierung der Systeme der sozialen Sicherheit*, C. H. Beck, Mīnhene, 2012, 69. lpp.

38 — Skat. arī spriedumus, kuri minēti secinājumā, kas sniegti lietā, kurā 2004. gada 28. aprīlī pieņemts spriedums lietā C-373/02 *Öztürk (Recueil, I-3605. lpp.)*, 41. un nākamajos punktos. Šajos secinājumos ģenerālvokāts Ruiss-Harabo Kolomers [*Ruiz-Jarabo Colomer*] norādīja, ka judikatūrā “ir jānosaka, ka, lai tiktu atzītas tiesības uz sociālajiem pabalstiem vai citām priekšrocībām migrējošiem darba ņēmējiem, vienlīdzīgas attieksmes princips prasa, lai katra dalībvalsts ņemtu vērā noteiktus faktiskos elementus, kas radušies citās dalībvalstīs, lai tos pielīdzinātu tiem, kas bijuši to teritorijā”.

78. Līdz ar to, lai kāds arī būtu pieņemtais juridiskais pamats, manuprāt, ir jāsecina, ka strīdīgie materiāltiesiskie noteikumi nav saderīgi ar Savienības tiesību prasībām, pieņemot, ka Tiesa uzskatītu, ka pamatlietā ir jāpiemēro Vācijas tiesību normas.

V – Secinājumi

79. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Sozialgericht Würzburg* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

— Galvenokārt:

Tā kā Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regulas (EK) Nr. 987/2009, ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu, 44. panta 2. punkts, ņemot vērā pamatlietu, proti, apstākļus pamatlietā, nav piemērojams *ratione temporis*, uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem ir zudis priekšmets. Tātad saistībā ar šādu pamatu uz tiem nav jāatbild.

— Pakārtoti, pieņemot, ka minētā regula tiktu atzīta par piemērojamu, es ierosinu Tiesai nospriest, ka:

Regulas Nr. 987/2009 44. panta 2. punktā tiek pieļauts, ka, ja bērnu audzināšanas periodi netiek atzīti, piemērojot tās dalībvalsts tiesību aktus, kura ir kompetenta atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu II sadaļai, tās citas dalībvalsts iestāde, kuras tiesību akti ieinteresētajai personai ar minētajā 44. pantā paustajiem nosacījumiem ir piemērojami pakārtoti, neatzīst attiecīgo periodu kā bērnu audzināšanas periodu tāpat kā tad, ja bērns būtu audzināts tās teritorijā, ja attiecīgajā situācijā nav izpildīti visi šīs valsts tiesību aktos paredzētie atzišanas kritēriji. Regulas Nr. 987/2009 44. panta interpretāciju neietekmē fakts, ka attiecībā uz izskatāmo situāciju šie periodi – gan principā kompetentajā dalībvalstī, gan šajā otrajā dalībvalstī – tiek likumīgi atzīti, bet ne konkrētajā gadījumā.

— Vēl pakārtotāk, pieņemot, ka atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 II sadaļai un Regulas Nr. 987/2009 44. pantam izskatāmā lieta jāregulē Vācijas tiesiskajiem noteikumiem, par kuriem uzdoti prejudiciālie jautājumi, ierosinu Tiesai nospriest, ka:

Regulas Nr. 883/2004 5. pantā tiek likts dalībvalstij, ja tā ir kompetenta saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 II sadaļu vai tai ir šāds pienākums, kas paredzēts Regulas Nr. 987/2009 44. panta 2. punktā *in fine*, atzīt audzināšanas periodiem un iemaksām, kas veiktas citā dalībvalstī, tādas pašas tiesiskas sekas kā tad, ja šie fakti vai notikumi būtu notikuši tās teritorijā.